

Waldemar Chrostowski

"Od wiary do teologii. Dokumenty Międzynarodowej Komisji Teologicznej 1969-1996", Janusz Królikowski (red.), Kraków 2000 : [recenzja]

Collectanea Theologica 70/4, 191-193

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Janusz KRÓLIKOWSKI (red.), *Od wiary do teologii. Dokumenty Międzynarodowej Komisji Teologicznej 1969-1996*, Wyd. Księży Sercanów, Kraków 2000, ss. 472.

Jeden z najważniejszych owoców pontyfikatu Jana Pawła II stanowią silniejsze niż kiedykolwiek w przeszłości związki Polski i Polaków oraz Kościoła katolickiego w Polsce ze Stolicą Apostolską. Nigdy dotąd zainteresowanie i znajomość działalności Ojca Świętego i jego nauczania nie były u nas tak powszechne, jak od 16 X 1978 r. Niezwykle intensywna aktywność papieża-Polaka, a także jego liczne podróże apostolskie, również te do ojczyzny, są z dużą uwagą śledzone i poddawane wszechstronnej refleksji. Mimo znacznych osiągnięć na tym polu, nie brakuje pewnych zaniedbań i zaniechań. Bodaj najbardziej rzucającym się w oczy jest powolne tempo prac nad uprzystępnieniem w języku polskim *Dzieł wszystkich* Jana Pawła II. W drugiej połowie obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 wydano całość jego nauczania do końca 1983 r., czyli opóźnienie wynosi obecnie prawie siedemnaście lat. Sporo do życzenia pozostawia też przekład wielu innych ważnych dokumentów, zarówno oficjalnych dokumentów Kościoła jak wypowiedzi gremiów wspomagających Urząd Nauczycielski.

W Roku Wielkiego Jubileuszu pewna dotkliwa luka została szczęśliwie zapełniona. Dotychczas bowiem brakowało w języku polskim wypowiedzi Międzynarodowej Komisji Teologicznej (MKT), powołanej do życia przez Pawła VI w 1969 r., czyli cztery lata po zakończeniu II Soboru Watykańskiego. O jej pracach i wypowiedziach słyszeliśmy wielokrotnie, ale były one znane głównie w wersjach obcojęzycznych. Taka sytuacja tłumaczy, aczkolwiek nie usprawiedliwia, rzadkie wykorzystywanie tych dokumentów w rozważaniach i dyskusjach teologicznych. Dostępne dla wąskiego grona specjalistów, którzy musieli wiedzieć, gdzie ich szukać, nie były znane, ani nie oddziaływały tak, jak powinny. Obecnie zarysowała się szansa, że ten stan rzeczy ulegnie radykalnej zmianie na lepsze. Dzięki staraniom i pracy ks. Janusza Królikowskiego, znanego z wielu publikacji w różnych periodykach teologicznych, otrzymaliśmy ładnie wydany tom ze zbiorom dokumentów MKT wydanych w ciągu ponad ćwierćwiecza, w latach 1969-1996.

Tom otwiera interesujący *Wstęp* (s. 5-10), który napisał sercanin ks. Stanisław Nagy. Jego starania i doświadczenie nabyte podczas prac w MKT również miały duży wpływ na podjęcie prac nad przekładem dokumentów, o czym można wnosić też z faktu, iż publikacja ukazała się w Wydawnictwie Księży Sercanów. Autor przedstawia okoliczności, w jakich powstała MKT, nie pozbawione pewnych napięć i problemów począt-

ki jej działalności, omawia charakter ogłaszanych dokumentów, a także wkład przedstawicieli teologii polskiej. Co się tyczy tej ostatniej sprawy, dotychczas członkami MKT, wyznaczanymi na poszczególne pięcioletnie kadencje, byli: ks. prof. Stanisław Olejnik, ks. prof. Bogusław Inlender (niestety, w jego nazwisku na s. 9 pojawił się błąd), ks. prof. Ignacy Różycki, ks. prof. Stanisław Nagy, ks. prof. Andrzej Szostek, zaś od 1998 r. jej członkiem jest ks. prof. Tomasz Węclawski (przedstawiony na s. 9 jako przedstawiciel nieistniejącego od 1998 r. Papieskiego Wydziału Teologicznego w Poznaniu). Z zestawienia tych nazwisk wynika, że w pracach MKT były reprezentowane nasze najważniejsze ośrodki teologiczne: była Akademia Teologii Katolickiej, Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie, Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie, Katolicki Uniwersytet Lubelski i Wydział Teologiczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Sporo do myślenia daje spostrzeżenie ks. Nagyego, które odnosi się do ogółu członków Komisji, a zatem także do Polaków: „Wiele wskazuje na to, że w wielu przypadkach członkowie Komisji mieli niestety dość bierny kontakt ze swoimi środowiskami teologicznymi” (s. 9). Jako przyczynę tego niefortunnego stanu rzeczy autor podaje wynikający ze statutu obowiązek zachowania tajemnicy dotyczącej prac Komisji. Był jednak i inny ważny powód, a mianowicie trudności z zebraniem i całościowym wydaniem ogłoszonych dokumentów.

Po *Wstępie* następują ogłoszone w 1969 r. *Refleksje o celach i metodach pracy Międzynarodowej Komisji Teologicznej* (s. 13-14). Dają one dobre pojęcie o tym, jak skromne były początki jej działalności, a zarazem, jakie problemy się wtedy nasuwały. Dalej tom zawiera teksty osiemnastu dokumentów, poczynając od pierwszego, zatytułowanego *Kapłaństwo katolickie* (1970) po żywo dyskutowany dokument *Chrześcijaństwo i religie* (1996). Nie ma tutaj potrzeby szczegółowego ich wyliczenia, bo należy sądzić, że tom znajdzie się w podręcznej bibliotece każdego liczącego się katolickiego teologa i egzegety. Dość powiedzieć, że dotyczą one rozmaitych dziedzin, jak eklezjologia, ekumenizm, teologia moralna, teologia rzeczywistości ziemskich, sakramentologia, chrystologia, antropologia, historia i interpretacja dogmatów, eschatologia, soteriologia oraz dialog międzyreligijny. Chociaż wypowiedzi MKT nie mają doktrynalnej mocy wiążącej, wskazują jednak na uprawnione tendencje i kierunki, które teologowie katolicycy powinni podjąć i rozwijać.

Po tekstach dokumentów zamieszczono bardzo przydatny indeks biblijny (s. 435-451), listę członków MKT (s. 453-458) i schematy wszystkich kolejnych dokumentów (s. 459-471). Indeks i schematy bardzo ułatwiają korzystanie z tego obszernego tomu i pozwalają łatwo znaleźć w nim kwestie, którą są przedmiotem aktualnych badań i dociekań. Bardzo trafny jest tytuł publikacji – *Od wiary do teologii*. Wskazuje on i w pewnym stopniu przewyrczyża charakterystyczne napięcie, które zawsze, a więc i w naszych czasach, rodzi pewną nieufność wobec teologicznych dociekań i poszukiwań. Zgadając się z opinią wyrażoną na czwartej stronie okładki, że bezpośrednimi

odbiorcami tekstów dokumentów są „wszyscy teologowie oraz studenci teologii na każdym poziomie studiów”, wypada żywić nadzieję, że skorzystają z nich również osoby pracujące w mediach i rozmaitych redakcjach katolickich, zdane często na przypadkowe bądź zdawkowe informacje, a także katecheci (szczególnie w szkołach średnich) i duszpasterze, zwłaszcza duszpasterze akademickcy.

Trzeba zgodzić się z ks. prof. S. Nagym, że zebranie i wydanie tych dokumentów w jedną całość stanowi wielkie dokonanie. „Udostępnia bowiem ich bogatą treść polskim teologom, pozwalając im na pewno lepiej zapoznać się z samą Komisją, a przede wszystkim z poważnym dorobkiem jej dwudziestopięcioletniej działalności” (s. 10). Pozostaje wyrazić przekonanie, że w niedługim czasie doczekamy się zebrania i wydania w języku polskim także i tych dokumentów MKT, które ukazały się po 1996 r.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Tadeusz Dionizy ŁUKASZUK OSPPE, *Ty jesteś Chrystus, Syn Boga żywego. Dogmat chrystologiczny w ujęciu integralnym*, Papińska Akademia Teologiczna – Wydział Teologiczny – Seria Podręczników 10, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2000, ss. 529.

Nie ma lepszej sposobności do wydania podręcznika chrystologii katolickiej niż okres przeżywania Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. Zapowiadając główny temat pierwszego (1997) z trzech lat bezpośrednich przygotowań do uroczystych obchodów Jan Paweł II podkreślił, iż należy „zwrócić uwagę na wybitnie chrystologiczny charakter Jubileuszu, podczas którego będziemy świętować Wcielenie Syna Bożego, tajemnicę zbawienia dla całego rodzaju ludzkiego” (*Tertio Millennio adveniente*, nr 40). Ta sama świadomość znalazła wyraz w ogłaszającej Wielki Jubileusz bulli *Incarnationis mysterium*. Nauczanie i zachęty Jana Pawła II, a także olbrzymi wysiłek całego Kościoła, sprzyjają wielorakim inicjatywom, poczynając od głębokiej refleksji teologicznej po intensywne zaangażowanie społeczne i pobożnościowe.

Tadeusz Dionizy Ł u k a s z u k, kapłan z zakonu paulinów, należy do grona najwybitniejszych teologów polskich. Związany z Wydziałem Teologicznym Papińskiej Akademii Teologicznej pełni funkcję kierownika I Katedry Teologii Dogmatycznej. Wykłada również w WSD Paulinów i WSD Salezjanów w Krakowie. Oprócz pracy naukowej ma też solidne doświadczenie duszpasterskie, nabyte w placówkach zakonnych na Jasnej Górze, w Warszawie, Leśnej Podlaskiej i na Skałce w Krakowie. Trzeba zauważyć, że chrystologią zajmuje się paulin, co potwierdza silne związki chrystologii z duchowością i pobożnością maryjną oraz z mariologią. Książka jest rezultatem doświadczeń i potrzeb wykładowcy. „W pełnieniu zadań wykładowcy – tłumaczy au-